

ErvenPlus

7

Nieuwsbrief voor Erfbewoners in Brabant

Zomer%202020

We kunnen weer!

De afgelopen maanden was het even schakelen, veel plannen moesten op de schop. Gelukkig kunnen we het nu langzaam allemaal weer oppakken. Fijn! Hierover meer in deze nieuwsbrief. Wij als mensen moesten even een stapje terug doen, maar de natuur niet. Want wat een mooie resultaten komen er uit de biodiversiteitsscans! Prachtig om te horen dat veel erven goed bezocht worden door de doelsoorten!

In deze nieuwsbrief praten we u graag bij over de stand van zaken van ErvenPlus. Onderstaand meer informatie over het uitvoeren van erfscans en hoogstamfruit. Maar ook over een zeldzame verschijning die zomaar op een erf kan opduiken! We wensen u veel leesplezier. En heeft u

In deze editie

- [We kunnen weer!](#)
- [Vakantietip!](#)
- [Erfscans in Drimmelen](#)
- [Nog maar vijf!](#)
- [Hoogstamfruitbomen](#)
- [Levering soortgerichte maatregelen](#)

leuke foto's of korte verhalen over de bezetting van uw nestkasten of over de bloei van uw beplanting, dan mag u die altijd e-mailen naar erfvogelsbrabant@gmail.com.

Wilt u deze nieuwsbrief liever niet ontvangen, dan kunt u zich afmelden onderaan de nieuwsbrief.

- [Levering beplanting](#)
- [Grauwe en bonte vliegenvanger](#)

Vakantietip!

Het herkennen van de vogels op het erf kan nog best wel een uitdaging zijn! Vogelbescherming Nederland heeft een leuke [tuinvogelcursus](#) ontwikkeld. Een aanrader voor als je nieuwsgierig bent naar welke soorten er op je erf rondscharrelen. Ideaal vanuit de luie (camping)stoel!

[GA TERUG NAAR INHOUD >>](#)

Erfscans in Drimmelen

De afgelopen tientallen jaren zijn een veel boerenerven door diverse oorzaken steeds 'netter' geworden. Dat heeft er helaas voor gezorgd dat van oorsprong 'erfbewonende' soorten zoals zwaluw, mus, uil en vleermuis voor een groot deel verdwenen zijn.

ErvenPlus is een door Brabants Landschap in het leven geroepen project dat ervoor moet gaan zorgen dat op deze (boeren-)erven het leefgebied voor deze soorten weer een stuk aantrekkelijker wordt gemaakt. Denk hierbij aan het aanbieden van veilige broedplaatsen, schuilgelegenheid, het planten van fruitbomen en natuurlijk het aanbieden van voldoende voedsel.

Het project is mede mogelijk gemaakt door financiering van de Provincie Noord-Brabant en diverse gemeenten en loopt van 2019 t/m 2021.

Brabants Landschap voert het project uit in samenwerking met Orbis, Brabantse gemeenten en lokale natuurverenigingen; vandaar onze betrokkenheid als Madese NatuurVrienden (MNV).

In oktober 2019 werd de inschrijving voor deelnemers geopend, en binnen no time zat deze vol; plus een aantal reserves. Animo genoeg dus.

Het budget liet het toe dat in het buitengebied van de gemeente Drimmelen 10 erfscans konden plaatsvinden.

Antoon de Bont en ondergetekende wezen toevallig allebei nèt naar een overvliegende kraai toen er vrijwilligers werden gevraagd om als 'erfscanners' dit project te doen. "Hebben wij weer...."

Een erfscan, hoe gaat dat in z'n werk?

Van tevoren wordt er natuurlijk een afspraak gemaakt met de betreffende deelnemer. Er wordt ook een plattegrondje uitgeprint van het perceel en een kleine voorstudie gedaan (zie bovenste foto). Tevens wordt er een standaard vragenlijst meegenomen.

Ter plekke worden we vaak gelijk rondgeleid op het perceel om tijdens de kennismaking meteen een indruk te krijgen van hoe de vlag er voor staat. ***Dit varieert van: "er is nog praktisch helemaal niets" tot: "amaai, we zouden willen dat iedereen zo'n tuin had".***

Wat opvalt is dat alle deelnemers èrg enthousiast zijn en duidelijk een hart voor de natuur hebben. Vaak krijgen we verhalen te horen hoe het er vroeger was en wat de verschillen zijn met nu. Hele levenslopen zijn voorbij gekomen. Van boer tot vrachtwagenchauffeur...

Na de rondleiding is er dan vaak (lees: altijd) koffie en wordt door Antoon de checklist tevoorschijn gehaald. Punt voor punt wordt deze doorgenomen. Met natuurlijk ook vragen van onze kant: wat voor vogelsoorten of andere dieren zaten hier vroeger wèl en nu niet meer, of in ieder geval een stuk minder. Plattegrond er bij om daar aantekeningen op te maken en aan te geven waar de eventuele beplanting en/of nestkasten geplaatst kunnen worden.

De ingevulde formulieren worden opgestuurd naar Orbis, die daar een uitgewerkte plattegrond van maken.

De maatregelen die we mogen voorstellen zijn in de vorm van allerlei nesthulpen (lees: nestkasten) en aanvullende beplanting. Dit najaar worden de spullen per erf uitgeleverd. Met betrekking tot de nestkasten is onze rol dan nog niet uitgespeeld. De MNV heeft zich verbonden aan het project en zal de erven de komende jaren blijven monitoren op het voorkomen van vogels en vleermuizen.

Door: Chiel Camping (Madese Natuurvrienden)

Het erf is het gebied direct om een huis of in het bijzonder een boerderij. Ook de opstallen zelf horen bij het erf. Het woord verwijst naar erfgoed, datgene wat men kan erven.

Nog maar vijf!

Het gaat hard met de aanmeldingen. Van de 24 deelnemende gemeenten is er nog maar bij 5 (!) van hen ruimte voor aanmeldingen. Heb je je nog niet aangemeld én woon je in één van de vijf volgende gemeenten: Bergeijk, Best, Bladel, Geldrop-Mierlo, Tilburg en Vught, dan heb je geluk. Meld je dan nog snel aan! Bij de rest van de gemeenten is het aanschuiven op de wachtlijst... Voor wie niet kan wachten of nog iets extra's wil doen: Op deze sites vind je leuke tips: [Leven in je tuin](#) en [tuinieren voor vlinders](#)

[GA TERUG NAAR INHOUD >>](#)

Hoogstamfruitbomen

Project ErvenPlus van Brabants Landschap kent een sortiment waar deelnemers uit kunnen kiezen. Dit sortiment bestaat uit diverse hagen, struweelranden en houtwallen. Maar ook fruitbomen zijn een mogelijkheid - hoogstamfruitbomen welteverstaan. Onderverdeeld in appels, peren, pruimen en kersen, allemaal van diverse rassen.

De keuze voor hoogstamfruitbomen komt niet uit de lucht vallen. Van oudsher, al sinds de middeleeuwen, was dat namelijk het geprefereerde type boom dat gezet werd. Dat had toentertijd, zo rond 1900, te maken met het blijver/wijker principe. De laagstamfruitbomen stonden tussen de hoogstammen in. Als de hoogstammen volgroeid waren werden de laagstammen verwijderd. Een hoogstamfruitboom gaat namelijk langer mee omdat hij vaak op een andere onderstam is geënt.

Op geen enkel erf is een hoogstam dus weg te denken. Deze fruitbomen zorgden voor het tafelfruit en daarom was de boomgaard ook vaak bij een erf naast de keuken gesitueerd, zodat de vruchten vlak voor het eten geplukt konden worden. Soorten die moesten narijpen vond men vaak achter het erf.

Ecologische meerwaarde

Een hoogstam heeft ook een grote ecologische meerwaarde. Op den duur krijgen hoogstamfruitbomen namelijk hopen in de stam die geschikt zijn als schuil- of nestplaats voor diverse vogels, insecten en andere dieren. Onder andere de steenuil profiteert hiervan. Ook zangvogels komen graag af op het fruit dat in de boomgaard ligt. Door een goede mix van verschillende soorten fruitbomen kan een bloeiboog gerealiseerd worden

van begin maart tot eind mei. Dit komt veel bijensoorten zeer ten goede, ook door de verschillende bloeiwijzen (eenhuizig/tweehuizig) kan dit een versterking geven van het leefgebied van insecten. Een levendige biotoop is het gevolg.

In het sortiment van ErvenPlus zitten vele soorten, waaronder bomen met een bijzonder verhaal, zoals de goudreINETTE. Niet zomaar een koninginnenappel, maar ook nog eens van goud. Waarschijnlijk ook door zijn glimmende gele kleur, maar vooral omdat deze appel, ook wel Schoone van Boskoop genoemd, ook veel geld opleverde. Het is een grote en zware appel en sommigen beweren dat er zelf van één volgroeide appel een hele appeltaart gemaakt kan worden.

Levensduur

Sommige hoogstamperen kunnen meer dan 100 jaar oud worden. Het heeft er ook mee te maken wat de doelstelling is: gaat het om de vruchtbaarheid? Of gaat het om behoud van de soort waarbij vruchtbaarheid op een lager pitje staat. Bij sturen op vruchtbaarheid zijn appels na 80 jaar wel op, maar gaat het om het behoud dan zie je nu steeds vaker dat met een goede onderstam appels ook de 100 jaar kunnen bereiken.

Het is wel heel belangrijk dat fruitbomen op jonge leeftijd al goed gevormd worden. Dat kan op verschillende manieren en vanuit verschillende visies, waarbij gedegen advies van een kenner gewenst is. Een inspirerende (dag-)cursus fruitboom snoeien is ook een absolute aanrader. Houd er rekening mee dat de meeste jonge appelbomen niet al in de eerste jaren gaan dragen. Dan bestaat het risico dat er takken uitbreken - iets dat de boom zeker niet ten goede komt. Zorg er dus voor dat fruitbomen zeker de eerste jaren de juiste zorg krijgen om er nog vele tientallen jaren plezier van te hebben.

Door: Fien Oost en Michael Witjes (Orbis) (Foto's: Roel Diepstraten)

[GA TERUG NAAR INHOUD >>](#)

Levering soortgerichte maatregelen

Binnenkort wordt weer gestart met de uitlevering van de nestkasten, de muizenruiters, de drinkbakken en de modderplaatsen. Dit voorjaar konden we nog net een deel van de erfeigenaren voorzien van de

graankruidentmengsels. Hopelijk is het iedereen gelukt om die goed op te laten komen. Want, wat hebben we een droog voorjaar gehad! Mooie foto's zijn welkom op erfvogelsbrabant@gmail.com, maar zet daarbij altijd even een deel van het erf op de foto! Een mooi voorbeeld zie je hieronder.

De overige soortgerichte maatregelen worden geleverd door het Vogelrevalidatiecentrum Zundert. Elke deelnemer krijgt van hen een e-mail met de datum waarop ze hun spullen geleverd krijgen. Ook de betrokken erfscanner wordt hiervan op de hoogte gebracht. Net als in eerdere jaren, worden de nestkasten voor steenuil of kerkuil NIET geleverd door ons. Deze worden later via de lokale uilenwerkgroepen geplaatst, mits de locatie als geschikt wordt geacht. Zij hebben daarin vanwege hun gebiedskennis het laatste oordeel.

In onze infobladen zijn details te vinden over de plaatsing, maar u kunt met vragen hierover ook terecht bij uw erfscanner.

[GA TERUG NAAR INHOUD >>](#)

Levering beplanting

Alle deelnemers waarbij het ErvenPlus-plan is goedgekeurd, kunnen dit najaar rekenen op de levering van het plantgoed. Wij vinden dit de ideale tijd om te planten. In het najaar vallen namelijk de sapstromen bij struiken en bomen stil, terwijl de wortels nog wel actief zijn. Dit is te zien aan bladverliezende bomen en struiken wanneer hun blad begint te verkleuren. Deze verkleuring begint meestal in de top en gaat dan naar beneden. Dit teken van de natuur geeft aan dat de ideale tijd om te gaan (ver-)planten is begonnen.

De bomen en struiken zijn in het najaar nog niet helemaal in rust en kunnen dan goed overleven zonder blad als ze worden geplant. Wanneer ze worden geplant in het najaar is de bodemtemperatuur nog wat hoger. Door deze hogere temperatuur van de grond, zijn de wortels nog actief en hebben ze een paar maanden de tijd om wortel te gaan zetten. Zodra de temperatuur van de bodem constant onder de 10 graden is gaan ze verder in rust. Het grote voordeel hiervan is dat deze bomen en struiken een voorsprong hebben in het voorjaar. De eerste worteling is immers al gebeurt in het najaar, dus kunnen ze direct op zoek naar voeding en water om te gaan groeien. Het tweede voordeel is dat er veel minder water gegeven hoeft te worden in het eerste jaar op de nieuwe standplaats.

Als de levering echt van start gaat, worden erfeigenaren hiervan vooraf op de hoogte gebracht, zodat ze enkele voorbereidingen kunnen treffen.

[GA TERUG NAAR INHOUD >>](#)

Grauwe en bonte vliegenvanger

Wie wil er geen vliegenvanger op zijn erf?

Een van de doelsoorten van ErvenPlus is de grauwe vliegenvanger, een zeldzame verschijning. Maar als je z'n jachtvluchten een keer gezien hebt vergeet je die nooit!

Vanaf een hoog uitkijkpunt worden vliegen en muggen uit de lucht geplukt.

De grauwe vliegenvanger is eigenlijk een onopvallende vogel. Hij heeft geen opvallende kleuren en zijn ijle zang valt vaak weg tegenover de luidruchtigere soorten.

In de nazomer vertrekken onze Nederlandse broedvogels naar hun overwinteringsgebied in Zuidelijk Afrika en begin mei zijn ze weer terug op hun broedlocatie.

Grauwe vliegenvangers broeden in nissen en spleten in huizen en stallen, maar ook op oude merelnesten en half open nestkasten. Belangrijk is wel dat de broedende vogel een vrij uitzicht heeft, iets om rekening mee te houden bij het hangen van de nestkasten.

Geschikte nestplaatsen kunnen vele achtereenvolgende jaren worden gebruikt.

De aantallen van de grauwe vliegenvanger gaan de laatste decennia hard achteruit. De afname van insecten, intensivering van de landbouw hier en droogte op de Afrikaanse trekroute worden gezien als de voornaamste oorzaken. Men schat het aantal broedparen in heel Nederland tussen de 15.000 en 20.000.

Naast de grauwe vliegenvanger hebben we ook nog de bonte vliegenvanger. Deze soort broedt ook graag in nestkasten, maar dan in dichte kastjes die ook geschikt zijn voor kool- en pimpelmees.

*Foto's: boven grauwe vliegenvanger (Carel vd Sande).
Onder bonte vliegenvanger (Marco Renes)*

[GA TERUG NAAR INHOUD >>](#)

[KLIK HIER](#) OM U AAN TE MELDEN OF [KLIK HIER](#) OM U AF TE MELDEN VOOR DEZE NIEUWSBRIEF
U KUNT DEZE NIEUWSBRIEF OOK [ONLINE LEZEN](#) INDIEN DEZE NIET GOED WORDT WEERGEGEVEN

ErvenPlus wordt mede mogelijk gemaakt door Provincie Noord-Brabant, Streekfonds Het Groene Woud, de Nationale Postcodeloterij, het Coördinatiepunt Landschapsbeheer, Orbis en de diverse gemeentes.

